

any 1759, pp. 82 bis i 85; en el meu treball citat dono també detalls sobre l'espècie de gnoms o follets diminuts que segons la creença popular d'aquelles valls i de la Vall d'Aneu (1932) treballen per certs homes, que els tenen tancats dins un canut. En ross. s'usa la variant *meneró* per 'minaire, minar', JSebPons (*Poetes d'Ara*, 17; *Set Sivelles*, 103). *Menal*.

El derivat més important és: *mener* 'forat de mina' ross.: l'*InvLc* el documenta els anys 1321, 1323, 1399, 1450, i la forma llatinitzada *cum ipso minario*,¹⁰ l'any 981. L'he sentit tot al llarg del Pirineu, des de la Vall d'Aran (*Meners del Güerri*) fins a l'Albera; també en el Capbreu de Castellarnau: «ahinas necessitin per lo *mener*» (p. 86); i molt en ross.: «no és un avenc: hi havia un *mené* de cuiure» Formiguera de¹⁵ Capcir; *Els Menés* a Fillols (i no «Les Mines» com deien a Casa la Vila). Figuradament: «Les muntanyes són, per a l'home banal, *meners* de bellesa, de basarda i de misteri», Coromines (*Elogi de les Muntanyes*, 1921; *O. C.*).²⁰

Menera [976] «Et insuper vobis dono omnes pasturales, aquas et aguals, boschs et *meneres*, presentia et futura, et piscationes, sicut pertinere debent ad nostrum seniorivum», Vallespir (St. Joan Pla-de-Corts) a. 976 (Alart, *RLR* III, 271). En l'*InvLc* n'assenyala²⁵ vuit exemples en els Ss. XII-XIII. D'aquí el nom del poble de *La Menera* en l'Alt Vallespir, que ja es documenta escrit així el 1382 i 1557 (avui els francesos ho anomenen *La Manère*). També n'hi ha alguna dada en el Prínc., en un doc. de Súrta de 1185 (*BABL* 30 II, 421).

Llatinitzat en època arcaica (segons el model del II. *materies* i el b. II. *maneries*) apareix en el nostre *RMa*. «metallum, *mineries*» traduint l'àrab *ma'dan* (pp. 190b i 477); també en el baix llatí de Dante, amb³⁵ el seu valor de 'minerals': «Deus --- in homine magis redolet quam in bruto animali; in bruto animali quam in planta; in hac quam in *minera*; in hac quam in elemento; in igne quam in terra», *De Vulgari Eloquencia* I, § 16, 5. Alguna cosa d'això apareix també⁴⁰ en el P. Basc, car una *Sociedad de Sierra Menera*, societat de mines, existia en el Cantàbric (si no m'erro a Bilbao), amb un capital de 32 milions, per a l'explotació de mines, creada l'any 1900.

Minar «agere cuniculos», OPou (*ThPu.*, 6). *Mina*⁴⁵ *da*. *Minador*. *Minaire*, *miner* [Belv.] (id.). *Minat* m. 'pas subterrani' val.: «tota la séquia de Carcaixent va per baix de terra, per un *minat*», Càrcer; un *minat* 'una mina d'aigua', Biar (1963). *Miner* 'filó' val.: «entre les entranyes de la terra, sol aver *miners* de or⁵⁰ amagats, y quant se descobrin, troben allí aquells tresors, que valen lo mateix, y s'estimen com si no hagueren estat sepultats», Carles Ros (*AdagesR*, 1736, p. 32). *Mineta* «candelilla con azeyte para alumbrar de noche» val., CRos (1764) i Sanelo (fº 103).⁵⁵

Mineral [1460, JRoig, *Spil!*]; *mineralitzar* [Lab. 1840], *-alitzador*, *-alitzant*; *mineralització* «conversió de l'aigua ordinària en aigua mineral», Fontserè, *Ci-FiNat.*, gloss. *Mineralogia* [Lab. 1840]; *-neralògic* (id.); *mineralogista* (id.). *Mineralúrgia*. *Mineromedi*⁶⁰

cial. *Contramina* [Lab. 1839]; *contraminar* (id.). Per al vell cpt. *tormina* 'cau de fur' tort. (Vergés, *Espurnes* v, 25), cèlt. TURMO-MINĀ, veg. *TORM*.

¹ Més tard sí que a còpia de repetir vi de tal o *tal mena*, apareix aplicat al vi de marca acreditada (dos docs. d'arxiu de 1378 i 1418, *AicM*). — ² El nostre únic manuscrit porta la grafia *macne*, estranya no pas per la *a* ni la *e*, perquè és normal en tot aquest text posar una vocal per l'altra, i en particular la *š* mallorquina hi està notada quasi sistemàticament per *a* (precios testimoni, doncs, que ja en el S. XIV aquest mot es pronunciava amb la *e* neutra del balear, com correspon a l'ètimon en È) sinó per aqueixa *c*: com que en la *Questa* es parla sovint de la manna bíblica, amb la grafia *magna*, es veu que aquí el copista va posar un mot per l'altre, però l'equivalència francesa *qualitez* no permet dubtes sobre la bona lectura *mēna*. — ³ Pogué haver-hi alguna avançada escadussera més al Sud si ve d'aquí el nom del poble de *Menasalbas* (partit de Navahermosa, Toledo), altrament cosa insegura. — ⁴ Veg. la seva nota BSVAP XII, 368. En *Pasado de la lengua vasca*, 143, hi afegeix una variant *pea*, deixant oberta la qüestió: «del celtismo románico o del lat. VĒNA». — ⁵ Veg. *AicM*, §§ 4-6. Avui a St. Pol i a l'Escala aplicat especialment a dues cordes, que passant per una bigota, serveixen per subjectar l'antena a l'arbre (1930, 1937). Hi ha també les *menes sordes*. — ⁶ «Hay sabios de todas *menas*» en el *Martin Fierro* (ed. Tiscornia, p. 442) i en un romanço recollit per Ciro Bayo; dos casos més tardans semblen imitats del *Martin Fierro*, i Tiscornia em deia que avui hi és desconegut: la idea bàsica, igual que en l'ús tabacaler, sembla ser la nàutica: 'de tots els gruixos, de tots els calibres'. — ⁷ «Una malvasa *mena*» 'cosa o afer dolent' apareix en el poema napolità «De Regimine Sanitatis» del S. XVI (Mussafia, *Wiener Sitzber.* CVI, 616, v. 534), però és cosa esparsa, sens dubte provençalisme. I en tot cas l'it. antiq. *mena* «operazione, maneggio» (Jacopone da Todi etc.) s'allunya del nostre mot pel seu matís i deu ser derivat de *menare* 'conduir' (potser també en el poema napolità). Quant al sentit de 'mena, classe', aplicat a un gos, n'hi ha un cas escadusser en un text francès antic citat en el gloss. de la *Crestomatia* de Bartsch, que pot ser propagació del mot occità. — ⁸ Que tingui relació amb aquest derivat el bilbaí *venaquero* 'minaire' és almenys dubtós, per més que, com hem vist, és documenti des del S. XV. En tot cas se'n deu haver de separar l'argentí *minaquero* 'cuca de llum', que sembla provinent del quítxua. — ⁹ La reducció de EI a I potser també podria ser deguda a una llatinització del mot, sobrevinguda en data anterior, si bé llavors caldria esperar que essent la norma EI > I llatina, i havent-se anticipat la romanització de la «Província» i la «Narbonensis», tinguéssim precisament I en el Sud i È en el Nord. Pel que fa a la consonant interna no es pot aclarir amb seguretat, a base de les formes cèltiques, si era -N- o -NN- (em sembla que una formació amb